

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060107

DOM
2021-04-23
Stockholm

Mål nr
F 5356-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-04-14 i mål nr F 8002-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

EN

Motpart

1. AE

2. Gräsholmens Tomtägarförening

3. Hackholmssund Konferens AB

4. LJ

5. ML

6. UR

7. Upplands-Bro kommun

Dok.Id 1686203

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

8. Ådöstrand AB

SAKEN

Fastighetsbestämning berörande A m.fl. i Upplands-Bro kommun
(Lantmäterimyndighetens ärendenummer AB18604)

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

EN har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom och lantmäterimyndighetens beslut, ska bestämma att såsom gränspunkt mellan fastigheterna A, B och C istället för punkt 785 ska gälla ett befintligt rör i gjutning.

LJ har motsatt sig klagandens yrkanden.

Gräsholmens Tomtägarförening har medgett klagandens yrkande.

Upplands-Bro kommun har inte tagit ställning till klagandens yrkande.

Hackholmsund Konferens AB, UR, Ådöstrand AB, AE och **ML** har beretts tillfälle att svara på överklagandet men har inte hörts av.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

EN har i huvudsak anfört följande.

Lantmäteriet har frångått befintlig gränsmarkering, vilken är känd sedan många år. Den ursprungliga gränsmarkeringen från 1933 är av Lantmäteriet dokumenterad som återfunnen, så kallat ”rör i gjutning”, och återges i både e-mejl från lantmäteriförrättare till fastighetsägaren samt i protokoll från sammanträde med fastighetsägare. I protokollet står att de gränsmarkeringar som har avhandlats på platsen är kontrollmätta senare under samma dag, och befunnits stämma med vad som visats på sammanträdet.

Lantmäteriets markering ”spik i asfalt” är en markering som tillkommit efter sammanträdet samt efter att protokollet offentliggjorts. Benämningen ”spik i asfalt” används därefter i Lantmäteriets förrättningskarta. Mark- och miljödomstolens dom

hänvisar till återfunnen gränsmarkering benämnd ”rör i gjutning”, vilket gör förrättningsbeslutet och domen motsägelsefull.

Lantmäteriets nya ”spik i asfalt nr 785” på förrättningskartan är belägen 37 cm norr om den tomtmarkering/ gränsanvisning som genomförts både på 1970-talet, 1996 samt 2014. Hennes fastighet blir således 0,37 m smalare utmed den långa södra tomtgränsen, en sträcka på 109 meter.

I nära anslutning till punkt 785 har ett metallföremål detekterats under vägbanan, men inte av Lantmäteriet. Det är tänkbart att detta är den ursprungliga markeringen. Lantmäteriet bör göra en undersökning med en kalibrerad metalldetektor för att undersöka om så är fallet.

LJ har i huvudsak anfört följande.

Den 8 september 2015 genomfördes en utsättning av tomtgränsen mellan fastigheterna B och C av kommunens representant. Efter avslutad mätning markerade han och AE, boende på fastigheten C, mätpunkterna med järnrör som de drev ner med slägga.

Lantmäterimyndigheten har inkommit med yttrande i målet och har i huvudsak anfört följande.

För att djupare redogöra för vilken utredning som gjordes kopplad till C kan sägas följande. Två akter har varit ledande, akt 01-LÅS-73 samt akt 01-LÅS-78. Akt 78 avser bildandet av D m.fl. och ligger i direkt anslutning till akt 73. I akt 73, där C bildas, har enbart dubb i berg återfunnits ner mot strandlinjen. Ingenting närmare vägen är återfunnet. Detta anges även i protokollet från sammanträdet. För akt 78 har samtliga hål i berg som utgör den måttkedja som akt 78 bygger på återfunnits. Även flertalet dubb i berg ner mot vattnet och andra gränsmarkeringar mot vägen har återfunnits. Förrättningen i akt 78 genomfördes några månader efter akt 73 och med anledning av mängden återfunna markeringar har den akten ansetts ha en högre tillförlitlighet i tolkningen av gränspunkten 781. Detta ger i sin tur ledning var

gränspunkt 785 bör vara lokaliserad. Kartornas kvalitet (med hänsyn till rit- och mätnoggrannheten) ger förvisso viss tolkningsmån inom decimeternoggrannhet, men inte i den utsträckning att det rör i mark som slagits ned mellan B och C anses vara placerad inom tolkningsmånen.

Lantmäteriet har utfört omfattande eftersökningar av gränspunkter och insamling av mätdata, vägt in en stor mängd material och har inte brustit i sin utredning. Även måtten mellan gränspunkterna i akt 73 har varit styrande.

EN hörde inför sammanträdet av sig och bad om förtydligande vad det var som skulle fastighetsbestämmas. Lantmäteriet meddelade att uppfattningen var att punkt 785 var återfunnen. Huvudregeln i 1 kap. 3 § jordabalken är att det är markeringen på marken som gäller i första hand. Utredningarna om punktens beräknade läge visade något annorlunda men då informationen innan sammanträdet inte visade på att det var några frågetecken kring markeringens ursprung hade Lantmäteriet i detta skede ingen anledning att ifrågasätta markeringens tillkomst.

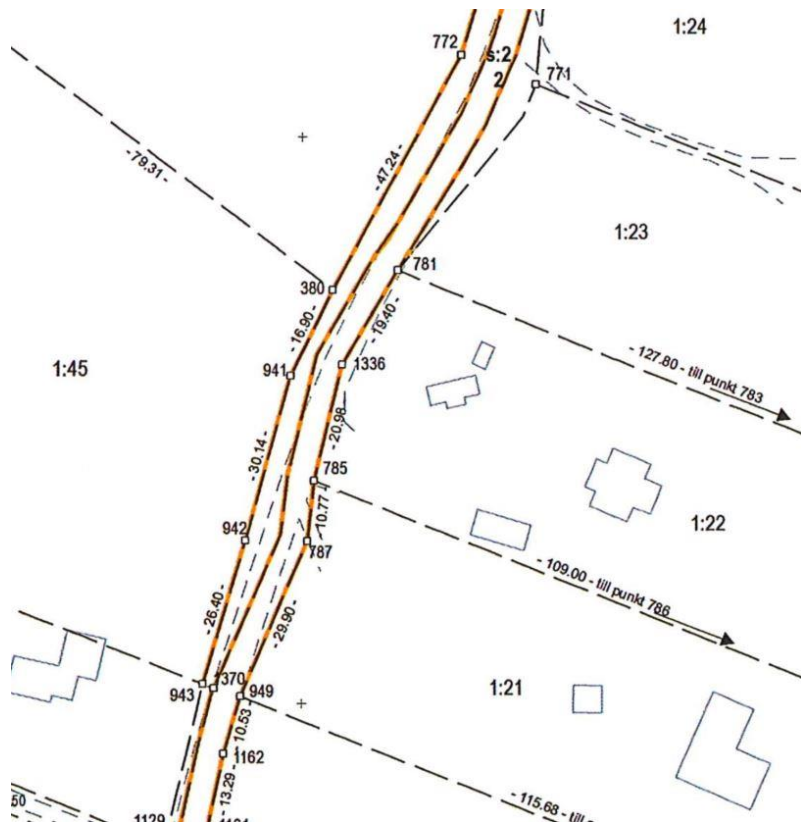
En stund innan sammanträdet, under Lantmäteriets förberedelser, grävde en av Lantmäteriets mättingsingenjörer fram det återfunna röret men visade även ut för förrättningslantmätaren var beräkningen visade att punkten borde vara. Det återfunna röret skiljde sig ifrån hur ett rör från 1930-talet brukar se ut och hur andra rör längs sträckan såg ut. Det framstod som att röret snarare var rör i mark än rör i gjutning, vilket kommenterades mellan Lantmäteriets anställda. Avvikelserna var inte tillräckligt stora för att med säkerhet kunna anta att röret hade ett annat ursprung. AE, som bor på C men inte är fastighetsägare, kom ut och frågade om röret återfunnits och berättade även i samband med det att det röret hade han och grannen slagit ned för några år sedan, efter en gränsutvisning som kommunen hade gjort.

Eftersom rörets ursprung därför inte var från 1930-talet, valde Lantmäteriet att markera den beräknade punkten med röd sprayfärg i asfalten för att sedan ta upp frågan på sammanträdet. Det anges också i protokollet att frågan togs upp då och att uppgifterna bekräftades av ägaren till B. Det är angivet i protokollet att inga

gränsmarkeringar mot vägen var återfunna och förrättningslantmätarens starka minnesbild av sammanträdet är att detta framfördes. Det stämmer således inte att Lantmäteriet vid tidpunkten för sammanträdet ansåg att det befintliga gränsröret var en sådan gränsmarkering som har juridisk verkan i bedömningen av gränsen mellan C, B och A. Markeringarna skedde inom en vecka från sammanträdet samt före Lantmäteriets beslut i ärendet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Lantmäterimyndigheten har i den överklagade delen av fastighetsbestämningsbeslutet bestämt gränsen mellan samfälligheten A och fastigheterna B och C på så sätt att gränsen ska gå i räta linjer mellan punkterna 781 – 1336 – 785 – 787 – 949. Lantmäterimyndigheten har emellertid inte i det överklagade beslutet bestämt gränsen mellan fastigheterna B och C.

Utdrag ur förrättningskartan

Den tvistiga gränspunkten, punkt 785, som utgörs av en brytpunkt i gränsen mot samfälligheten A tillkom genom gränsbestämning i samband med avstyckning år 1933 (akt 01-LÅS-73) då C med flera fastigheten bildades. Gränsen är därmed lagligen bestämd. Om sträckningen av en gräns som har blivit lagligen bestämd inte längre med säkerhet kan fastställas utifrån utmärkningar på marken, har gränsen den sträckning som med ledning av förrättningskarta m.m. kan antas ha varit åsyftad (1 kap. 3 § jordabalken).

Av förrättningshandlingarna från år 1933 framgår att gränspunkten 785 markerades med rör i gjutning. Av lantmäterimyndighetens yttrande i målet framgår att röret inte återfunnits. Lantmäterimyndigheten har förklarat att myndigheten först hade uppfattningen att röret var återfunnet, vilket förrättningslantmätaren gav uttryck för i ett e-postmeddelande. Lantmäterimyndighetens uppfattning kom emellertid att ändras under sammanträdet den 18 september 2019 på grund av att nya uppgifter framkom om detta rör, bl.a. uppgifter om att det var boende på C och fastighetsägaren till B som hade slagit ned röret några år tidigare.

Mark- och miljödomstolens uppgift om att ”rör i gjutning” återfunnits är således felaktig.

Eftersom det rör som hittats i marken inte är det rör som utmärktes i samband med avstyckningen år 1933, och lantmäterimyndigheten inte heller har hittat några ytterligare rör vid den aktuella gränspunkten, bedömer Mark- och miljööverdomstolen i likhet med lantmäterimyndigheten att gränsen inte kan fastställas utifrån utmärkning på marken. Mark- och miljööverdomstolen gör vidare bedömningen att det inte finns skäl för ytterligare eftersökningar av utmärkningen.

Lantmäterimyndigheten har med ledning av uppgifterna i akterna 01-LÅS-73 och 01-LÅS-78 samt genom återfunna gränsmarkeringar i marken i närheten av den aktuella gränspunkten och i marken mot vattnet fastställt läget för gränspunkten 785. Mark- och miljööverdomstolen finner att den utredning som lantmäterimyndigheten har redogjort för såvitt avser hur gränspunkt 785 fastställts är tillförlitlig.

Lantmäterimyndighetens beslut ska mot denna bakgrund fastställas och ENs överklagande ska avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Gösta Ihrfelt, referent, tekniska rådet Karina Liljeroos samt hovrättsrådet Christina Ericson.

Julia Nyberg föredragit målet.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-04-14
meddelad i
Nacka

Mål nr F 8002-19

KLAGANDE
EN

SAKEN
Fastighetsbestämning berörande A m.fl. i Upplands-Bro kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT
Lantmäteriets beslut den 17 oktober 2019 i ärende nr AB18604

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Lantmäteriet (LM) avslutade den 17 oktober 2019 en förrättning, i vilken ett fastighetsbestämningsbeslut fastslogs en mängd gränspunkters lägen.

EN (som äger fastigheten C) har överklagat fastighetsbestämningsbeslutet.

YRKANDEN M.M.

EN har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av LM:s beslut, ska bestämma att såsom gränspunkt mellan A, B och C istället för punkt 785 ska gälla ”befintlig gränsmarkering nr 1017”.

Till stöd för sin talan har hon anfört i huvudsak följande.

Gammal hävd gäller då ägarna av B och C varit överens om gränsens sträckning i över 40 år, sedan hennes brunn tillkom vilken hör till C och enligt hennes yrkande ligger på denna fastighet, men enligt LM:s beslut ligger på B. Befintlig gränsmarkering nr 1017 är känd sedan många år och är dokumenterad. Den har blivit bekräftad vid gränsanvisningar åren 1996 och 2014. LM:s beslut medför att C felaktigt förlorar en 37 cm bred remsa längs den gräns som är 109 meter lång.

Av dricksvattenbrunnens placering, sedan mer än 40 år tillbaka, kan man dra slutsatsen att befintlig tomtmarkering nr 1017 har varit känd och överenskommen av tidigare fastighetsägare redan på 1970-talet. Att dricksvattenbrunnens placering blir på grannens tomt B efter LMs nya mätning i september 2019 är inte rimligt.

Enligt ursprunglig avstyckningskarta från 1933 framgår att en rak linje 781–1017 är 40,0 meter. LM har under hösten istället mätt en båge mellan punkterna 781-1316-785 med summan 40,38 meter, där pkt 1316 ligger cirka 2,4 meter ifrån den tänkta raka linjen. LM frångår de måttuppgifter som angivits vid avstyckning 1933.

Man finner att beslutsdokumentationen är inkonsekvent i sitt sätt att relatera till verkligheten och de av LM beräknade och uppmätta punkter, t.ex. anges den nya spik i asfalt nr 785 såsom varande befintlig. Kommentar att den befintliga nr 1017 återfunnits och att ny beräknas på nya grunder saknas. För andra markeringar i området anges istället "ej återfunnen, beräknad" eller liknande för att indikera att ny gränsutvisning utförts.

De i beslutsdokumentet inkluderade kartorna visar ej C i sin helhet, då man valt att lägga in en tabell "Koordinatlista", vilken täcker cirka hälften av tomten. Därvidlag är det omöjligt att kontrollera att de punkter som utgör referenspunkter är överensstämmande med de två "dubb i berg" som finns i verkligheten. Av kartorna kan man se att Ådövägens bredd varierar utmed dess sträckning genom området Ådöskog. Detta trots att LM anger att de utgår från att den ursprungliga vägens bredd var 4,8 meter.

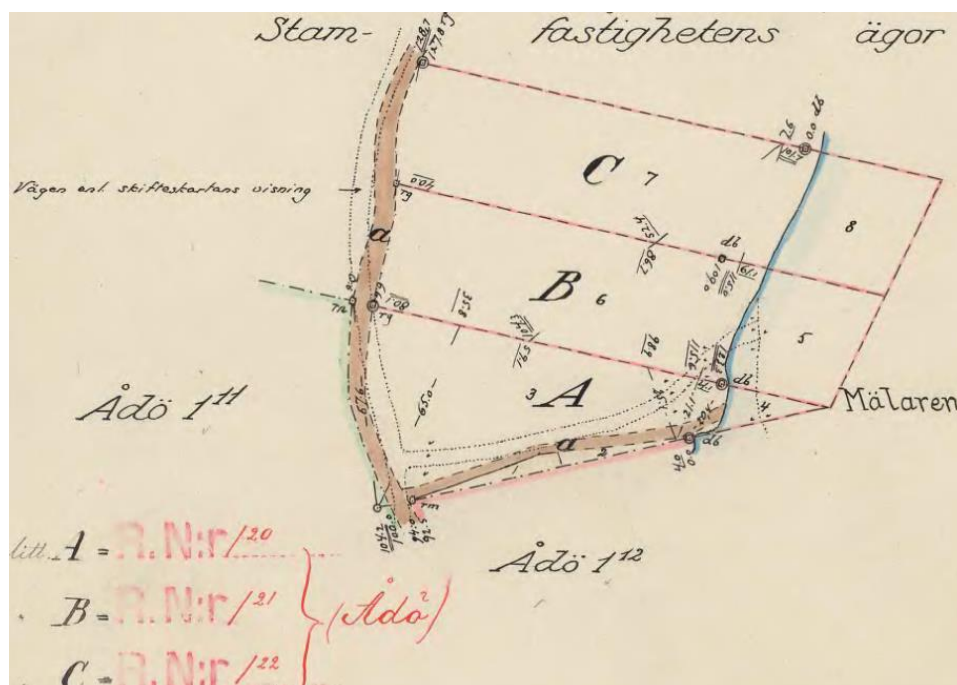
Därtill kan nämnas att LM:s medarbetare vid flera tillfällen genomfört mätningar och placerat temporära trämarkering i mark, där fastighetsägare och boende har motsatt sig dessa och upplyst om dess relevanta placering i förhållande till gamla markeringar och dokumentation. Vid förnyade mätningar har resultatet givit att mätningarna varit både felaktigt utförda samt att slarv med källforskning i ursprunglig dokumentation varit orsaken. Därför har trovärdigheten i LM:s mätresultat blivit ifrågasatt under arbetet med ärendet hösten 2019.

DOMSKÄL

Med stöd av 16 kap. 8 § första stycket fastighetsbildningslagen (1970:988), FBL, avgör mark- och miljödomstolen målet utan att hålla sammanträde. EN har slutfört sin talan.

Av fastighetsregistret framgår att C bildades genom avstyckning år 1933 (akt Låssa 73) och att fastigheten sedan dess inte har berörts av någon lantmäteriförrättning. Det är således endast 1933 års förrättning som har betydelse för var gränserna kring fastigheten går. Enligt 1 kap. 3 § jordabalken gäller följande.

Gräns som blivit lagligen bestämd har den sträckning som utmärkts på marken i laga ordning. Kan utmärkningen ej längre fastställas med säkerhet, har gränsen den sträckning som med ledning av förrättningskarta jämte handlingar, innehav och andra omständigheter kan antagas ha varit åsyftad. Om gränsens sträckning ej utmärkts på marken i laga ordning, har gränsen den sträckning som framgår av karta och handlingar.

Förrättningskartan år 1933 (akt Låssa 73)

Av 1933 års förrättningskarta framgår att den aktuella gränspunkten markerades i laga ordning med ett rör i gjutning (rg på kartan ovan). Som nyss nämnts har inte någon rättslig åtgärd vidtagits med denna gränspunkt sedan den utmärktes

med rör i gjutning år 1933. I målet har framgått att LM inom ramen för den i målet aktuella förrättningen återfunnit gränsmarkeringen, ett gammalt rör i gjutning, i punkten mellan A, B och C (jfr aktbilagorna 5 och 6). Av det skälet och då det i övrigt inte framkommit något som med rättslig styrka talar för att LM:s beslut är felaktigt, ska överklagandet avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (MMD-02)
Överklagande senast den 5 maj 2020.

Inge Karlström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Inge Karlström, ordförande, och tekniska rådet Björn Rossipal.